

Ημερίδα: Διδάσκοντας Αρχαία Ελληνικά...

Λεξιλόγιο – Γραμματική – Συντακτικό: Κειμενοκεντρική προσέγγιση

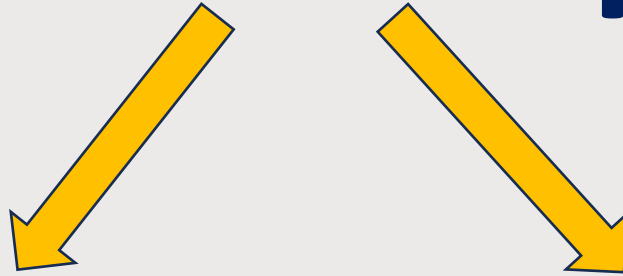
Γραμματική για το κείμενο

Δρ Καλλιόπη Χριστοφόρου Πούγιουρου
ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων

Σάββατο, 21 Σεπτεμβρίου 2024

Γραμματική για το κείμενο

Αρχαία Ελληνικά

ή

Η συζήτηση για τη γραμματική είναι παλιά...

«αν ήναι τίμιον, ενόσω τρυφώσιν εκείνοι (ενν. οι ξένοι) τον καθαρόν άρτον της ελληνικής τραπέζης, να λιμάζωμεν ημείς, ή να τρεφόμεθα με τα πίτυρα της ημετέρας Γραμματικής».

«(Πράγμα παράδοξον, αλλά κατά δυστυχίαν αληθέστατον) περισσότερον ήθελ' ωφελήσειν το γένος σήμερον όστις καίει παρά όστις γράφει γραμματικάς».

Αδ. Κοραής (1748-1833)

Τι πρέπει και τι μπορούμε να αλλάξουμε κάνοντας μικρά αλλά σταθερά βήματα;

1. Για να φτάσουμε στο **πώς** θα διδάξουμε, πρέπει πρώτα να κατακτήσουμε το **τι** θα διδάξουμε.
2. **Αλλαγή σκοποθεσίας: Γραμματική για το κείμενο.**
Η διδασκαλία της γραμματικής δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι **αυτοσκοπός** και δεν πρέπει να γίνεται **αποκομμένη** από τα κείμενα!
3. Διδάσκουμε μόνο τα πιο **βασικά** και **απολύτως απαραίτητα** στοιχεία της γραμματικής -ανάλογα με τη σχολική βαθμίδα των μαθητών μας- **με τρόπο ουσιαστικό** και συμβατό με την αντιληπτική ικανότητα των μαθητών.

Περιοριζόμαστε
στην ουσιώδη,
πυρηνική και
αναγκαία ύλη

Η ΑΝΑΤΟΜΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Υπάρχουν διαφορετικά επίπεδα γνώσης.

Σε διαφορετικό βαθμό κατέχει αυτήν τη γνώση και πολυπλοκότητα:

- Ο απλός οδηγός
- Ένας τεχνολόγος
- Ένας μηχανολόγος
- Ένας τεχνικός αυτοκινήτων
- Ένας υπεύθυνος παραγωγής σε αυτοκινητοβιομηχανία
- ...

ΟΛΟΙ, ΟΜΩΣ, ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΟΔΗΓΗΣΟΥΝ!

1 ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Το σύστημα μετάδοσης της κίνησης μεταφέρει την κίνηση από τον κινητήρα στους τροχούς (τροχούς), μέσα ή και στους τραπεζοειδείς τροχούς του αυτοκινήτου. Το κύριο μέρη του αποτελείται ένα τιμωλό σύστημα κίνησης (έναν Ο αξονόκλιμακτο, το κύριο τμήμα της οριζόντιας μετάδοσης κίνησης, το διαφορικό, το πρωτόκλιμακτο, οι κλιμακτοί (τροχονότι τροχούς) και οι τροχοί.

2 ΚΙΝΗΤΗΡΑΣ

Κινητήρας ενσωματωμένος με διάταξη που μπορεί να μετατρέψει μια μορφή ενέργειας σε μηχανικό έργο. Είναι η καρδιά της ενέργειας, γίνεται μέσα στον ίδιο τον κινητήρα η ενέργεια αυτή αναπαράγεται, επιπλέον εκδίδει (Μ.Ε.Κ.) Η μηχανή της ενέργειας που καταναλώνεται προσδίδει και το όνομα του κινητήρα. Περίπου 100000 φορές που καταναλώνουν πετρέλαιο, ηλεκτρομαγνητική που καταναλώνουν ηλεκτρική ενέργεια, βενζινοκινητήρας που καταναλώνουν βενζίνη, και οι οποίοι με μία μετατροπή μπορούν να καταναλώσουν και υγρασία.

3 ΨΥΓΕΙΟ

Το ψέφείο είναι το τμήμα που έχει ως σκοπό να κλιμακώσει τη θερμοκρασία μέσω ενός φαινομένου υγρασιακής, από τον κινητήρα στην ατμόσφαιρα. Διακρίνεται από δύο είδη: ένας υδραυλικός, που βρίσκεται ο ένας στο επάνω τμήμα και ο άλλος στο κάτω τμήμα, ένα ενσωματωμένο βρίσκεται το κύριο ψέφείο, το οποίο είναι συνδεδεμένο ή κλιμακωτό. Μια μεγάλη εισροή το φαινόμο υγρασιακής από το κάτω μέρος και το διατετακί στα μέρη του κινητήρα που κλιμακωτό υγρασιακής. Στη συνέχεια αυτή εισέρχεται στο άνω μέρος του ψέφείου. Το κύριο εξαρτήματα του υδραυλικού συστήματος είναι τα ακόλουθα: Ο υδροθάλασος, η αντλία κενού, το ψέφείο, ο συμπιεστής, ο θερμοστάτης, οι υδραυλικές και τα όργανα μέτρησης της θερμοκρασίας.

4 ΜΠΑΤΑΡΙΑ

Η μπαταρία είναι το μέσο αποθήκευσης της ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία προέρχεται από τον αεριοκινητήρα ή τη κίνηση. Πρόκειται να έχει τη δυνατότητα, να παρέχει ισχυρή ηλεκτρική ρεύματα κατά την εκκίνηση του κινητήρα ακόμα και σε χαμηλές θερμοκρασίες περιβάλλοντος. Επιπλέον, φορτίζεται και την δυνατότητα να κλιμακώσει τη ηλεκτρική φορτία, όταν ο κινητήρας λειτουργεί με ρεύματα. Οι μπαταρίες που χρησιμοποιούνται στα αυτοκίνητα είναι συνδεδεμένες με ηλεκτρικά δίκτυα βολταίων. Οι χρησιμοποιούμενες τάσεις είναι τα 12 Volts.

5 ΑΠΟΣΒΕΤΗΣΤΗΣ ΚΡΑΔΑΣΜΩΝ (ΑΜΟΡΤΙΣΤΕΡ)

Το αμορτισέρ αποτελείται από ένα σπρίγγον με ένα ελαστικό έμβολο, το οποίο περιβάλλεται από λάδι. Κατά την κίνηση του αμορτισέρ το έμβολο κινείται πάνω ή κάτω από το λάδι που κινείται και μέρος του σπρίγγου και αποσπώνται από το σπρίγγον ή τη ροή του, όλα και την κίνηση του εμβόλου. Ο αριστερός και το μέγιστο των οπών, καθορίζουν το ρυθμό απορρόφησης της ροής του λαδιού, που έχει ως αποτέλεσμα το πόσο γρήγορα θα απορροφά τους κραδασμούς το αμορτισέρ.

14 ΛΕΩΝΑΣ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Πρόκειται για έναν άξονα ο οποίος συνδέει και μεταφέρει την περιστροφή κίνηση από το κίνητο τμήμα στο διαφορικό. Χαρακτηριστικό είναι ο σχηματισμός που αποτελείται από δύο επιπλέον τμήματα, όπου βελώνται να μεταδώσουν την κίνηση τους. Η σύνδεση τους γίνεται με το κίνητο τμήμα και το διαφορικό, γίνεται με δύο τμήματα. Μετάδοση της κίνησης με σπινθηροειδή άξονα και με σπινθηροειδή σύνδεση μεταξύ του κίνητου τμήματος και διαφορικού (ελασικός τεχνολόγος αυτοκινήτου). Μετάδοση της κίνησης με σπινθηροειδή άξονα και σύνδεση μεταξύ του κίνητου τμήματος και διαφορικού μεταβλητή (έναν τεχνολόγος σχεδίαση ανατήρησης).

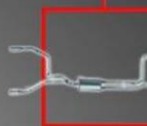
13 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

Το σύστημα διεύθυνσης αποτελείται από το πεδίο του τιμονιού και από ένα μηχανισμό κεντρομόλο, που μεταφέρει την κίνηση του πεδίου με μεταβλητό, της σπινθηροειδούς τμήματος, οι οποίοι είναι η δυνατότητα στρέψης, αλλάζοντας τη διεύθυνση του οχήματος.

12 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ

Το σύστημα εξαγωγής ενσωματώνεται στο αυτοκίνητο αρχικά για να προστατεύσει τον οδηγό και τους επιβάτες από την ελαστική κρούση, αφού με τον καιρό καταλήγει με τον καιρό σε οξεία γωνία. Επιπλέον, σε ένα τυπικό βενζινοκινητήρα τα 15-40% της ενέργειας που παράγεται στο καύσιμο, γίνεται μέσω της εξάγωγής από τη μορφή θερμότητας και μηχανικής ενέργειας. Το σύστημα εξάγωγής αποτελεί μέρος, αυτής της ενέργειας, προς όφελος της απόδοσης του κινητήρα.

11 ΔΙΑΦΟΡΙΚΟ

Διαφορικό είναι ο μηχανισμός που επιτρέπει στους δύο κινητήρες, τράκτες στα παραρτηρήματα ή οπισθοκίνητα οχήματα, ή και στους δύο άξονες μετάδοσης για τα τετρακίνητα, να περιστρέφονται με διαφορετικές γωνιακές ταχύτητες ώστε να κλιμακωθεί η ροπή σπινθηροειδούς με τον συντελεστή πρόσφυσης στους κινητήριους τροχούς. Το διαφορικό επιτρέπει στον ένα άξονα κίνητο ομαλά και στρέψει ο τροχός που βρίσκεται στην ελαστική πλευρά της τροχιάς να διεκδικήσει με καλύτερη επίδοση από τους τροχούς που βρίσκονται στη στενότερη πλευρά.

10 ΤΡΟΧΟΙ

Οι τροχοί μεταφέρουν την κίνηση αποκλιμακωτά από ένα μεταλλικό δίσκο (έναν) που περιβάλλεται από έναν ελαστικό περιβάλλοντα (ελαστικό), ο οποίος κλιμακωτά από ένα ελαστικό υλικό υψηλής αντοχής. Ο τροχός είναι κατασκευασμένος έτσι ώστε να μην υπάρχει η επιρροή της κρούσης προς κρούση, κατά τη διάρκεια της οδήγησης.

9 ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ

Πρόκειται για ένα κέλυφος από ανθεκτικό γυαλί που προσεγγίζεται στην είσοδο του αυτοκινήτου και περιέχει ένα ηλεκτροκαταλυτήρα από ένα λεπτό στρώμα καταλυτικού υλικού. Το υλικό που χρησιμοποιείται συνήθως είναι ένας συνδυασμός πλατίνης, ρουθηνίου και παλλάδιου. Ζητούσε του καταλυτικού αυτού υλικού είναι να διασυνδέσει και να αποσπείνει τις χημικές αντιδράσεις, που μετατρέπουν τους ρύπους του κινητήρα σε λιγότερο βλαβερές ουσίες.

8 ΠΛΑΙΣΙΟ

Το πλαίσιο είναι μια κομμάτι μεταλλική κατασκευή που πίσω σε αυτή στερεώνονται όλοι οι μηχανισμοί που αποτελούν το Αυτοκίνητο. Αναλαμβάνει να απορροφά όλα τα φορτία και τις δυνάμεις που προκύπτουν πάνω του. Αν και υπάρχουν ορισμένες φορές το κενό χαρακτηριστικό των αυτοκινήτων, σήμερα το πλαίσιο (ισαί) έχει αναπτύσσεται από το συνθετικό υλικό (πλαστικό). Πρόκειται για μια τεχνολογική μονοκατασκευή κατασκευή, χωρίς έλεγχο το πλαίσιο, η οποία συνδυάζει τα πλεονεκτήματα της δύναμης που αποδίδει από ελαστικό.

7 ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΔΗΣΗΣ

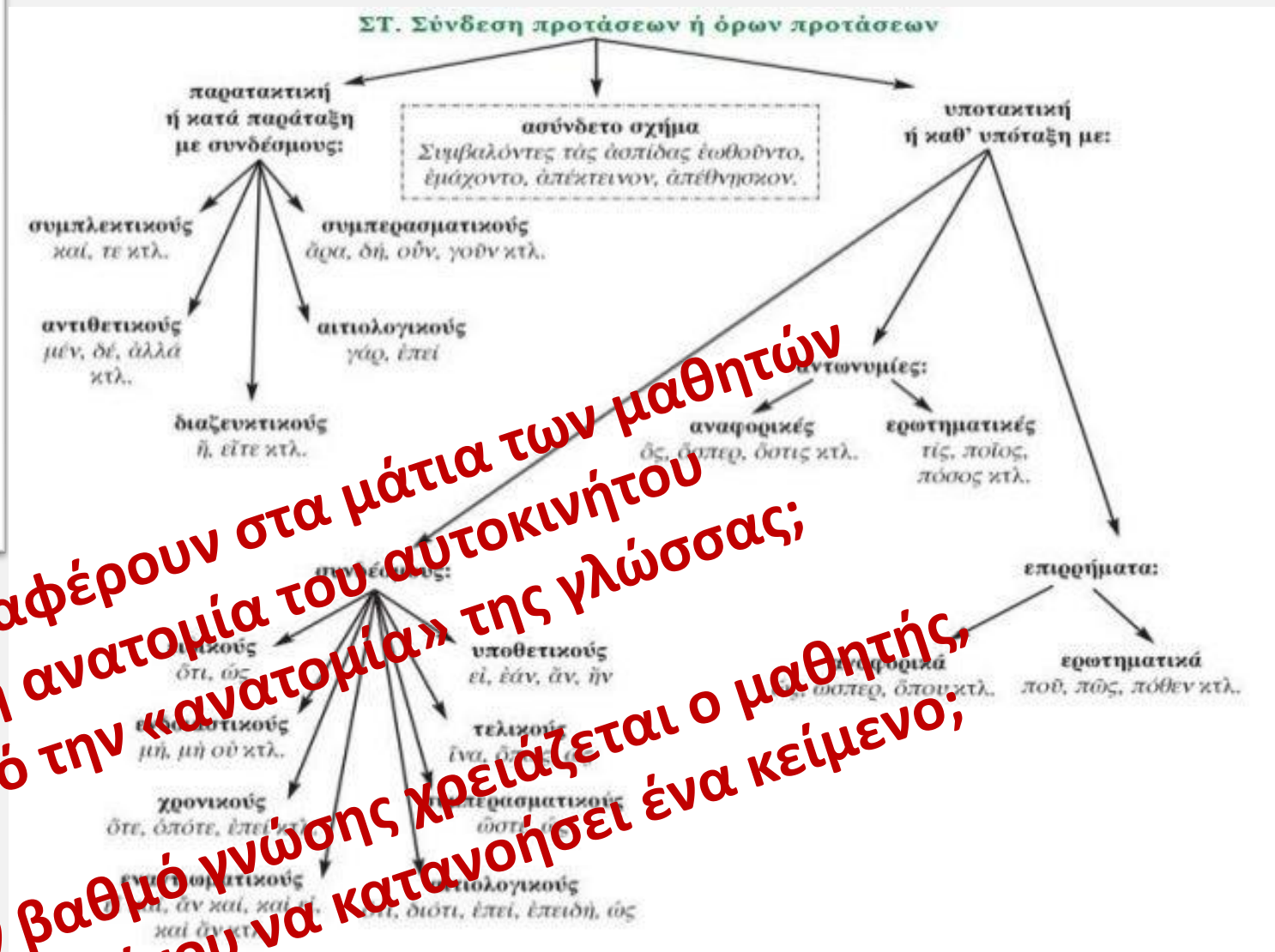
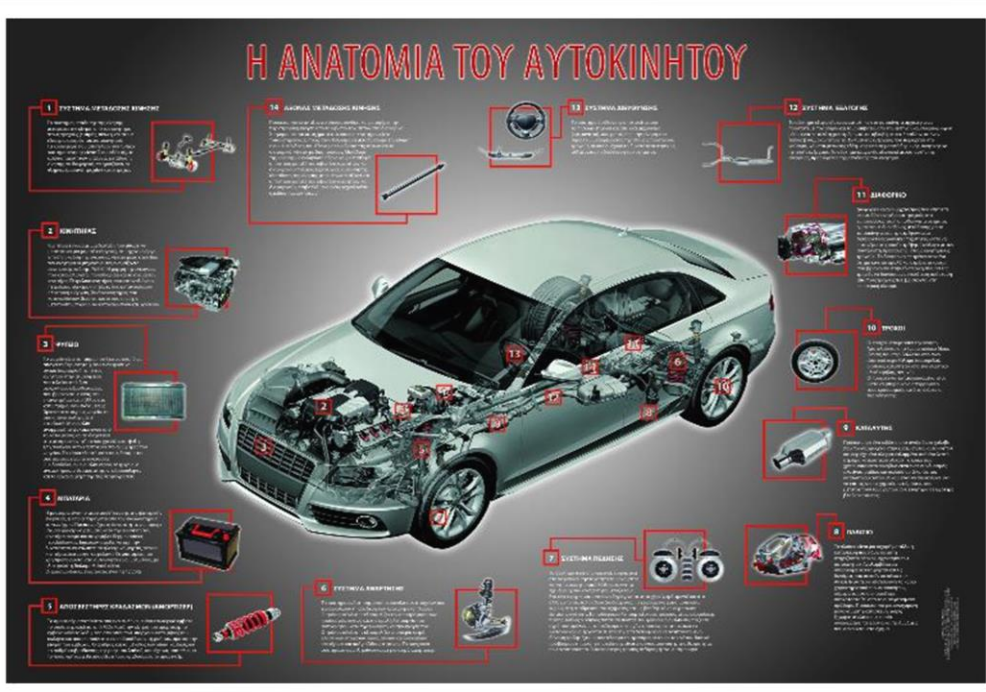
Το σύστημα πέδησης (αφάνη), χρησιμοποιεί στο να μειώνει την ταχύτητα του οχήματος και να φρενάρει. Καθ' όλη διάρκεια έχει δύο φρένα (από τα μέρη τους). Στο ένα ο μηχανισμός από τον οδηγό γίνεται με το χέρι (φρένο) και στο άλλο με το πεντάλο (ποδοφρένο). Το χειρόφρενο χρησιμοποιείται κυρίως στη στάση του οχήματος και ως βοηθητικό σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Το ποδοφρένο λειτουργεί στους τροχούς, μέσω υδραυλικής πίεσης. Καθώς οι άξονες περνούν το πεντάλο που φέρνουν, η αντίδραση από το χέρι των φρένων με αποθήκευση οι αλλαγές που έχουν τα τακάκια να αλλάξουν και να έρπονται σε επαφή με το διαφορικό. Η απορρόφηση δύναμης τρέφει την υγρασία από τα φρένα του αυτοκινήτου. Βασική πρόκληση στη μέλη της πέδησης είναι ο τριβικός σπινθηροειδής της θερμότητας που αναπτύσσεται. Ο πολλαπλός τριβικός πέδησης είναι με ταυτοχρόνιο.

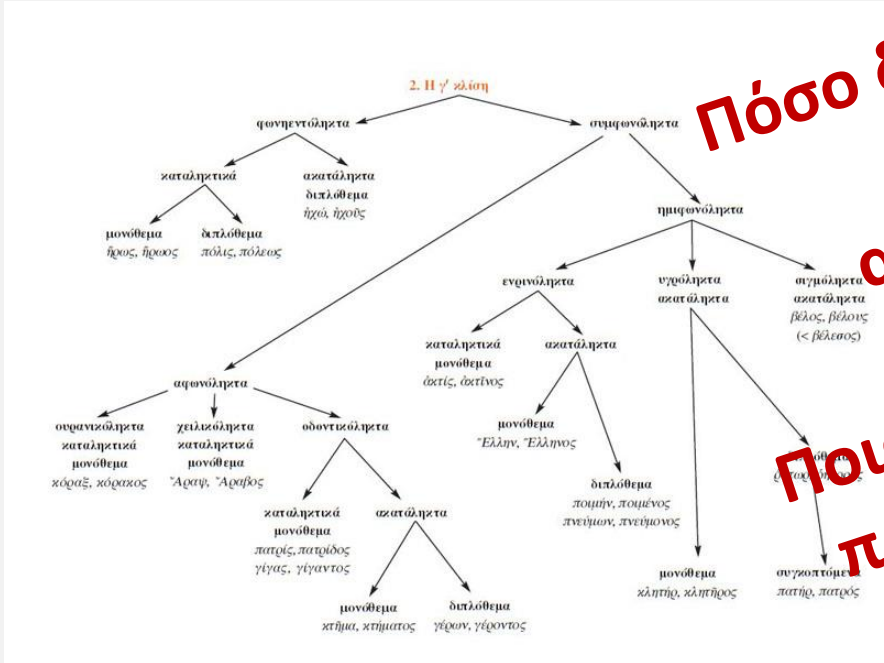
6 ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΝΑΡΤΗΣΗΣ

Το σύστημα ανάρτησης είναι το σύνολο των οργάνων που εξαρτώνται από τη σύνδεση των τροχών με το πλαίσιο. Ο τριβικός σπινθηροειδής εξαρτάται από την απορρόφηση των κραδασμών καθώς και την ομαλή λειτουργία του αυτοκινήτου κατά την εκκίνηση και την κίνηση του. Ο τριβικός σπινθηροειδής εξαρτάται από την κίνηση του οχήματος και από ρυθμούς στρέψης. Τα συστήματα ανάρτησης χωρίζονται με μια σειρά αμορτισέρ.

Πόσο διαφέρουν στα μάτια των μαθητών η ανατομία του αυτοκινήτου από την «ανατομία» της γλώσσας; Ποιον βαθμό γνώσης χρειάζεται ο μαθητής, προκειμένου να κατανοήσει ένα κείμενο;

Γραμματική για το κείμενο

4. Κειμενοκεντρική προσέγγιση με εστίαση στη λειτουργική χρήση των γραμματικών τύπων.

5. Συνδυάζουμε την
παροχή πληροφορίας
και την
καλλιέργεια δεξιοτήτων.

6. Ασκήσεις. ΟΧΙ μόνο ασκήσεις αναπαραγωγής ή απλής καταγραφής και παρουσίασης της πληροφορίας.

Εντάσσουμε ασκήσεις:

- κριτικής σκέψης
- ανάπτυξης συνθετικής και δημιουργικής ικανότητας
- συσχέτισης στοιχείων, γνώσεων και πληροφοριών
- προσωπικού προβληματισμού
- διατύπωσης απόψεων και κρίσεων

σε συσχετισμό
με το κείμενο

Αναθεωρημένη ταξινόμια διδακτικών στόχων του B. Bloom

Γραμματική για το κείμενο

ΜΑΘΗΜΑ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αρχαία

Υλικό

Δράσεις

Επιμόρφωση

Ενημέρωση

Ημερολόγιο

Επικοινωνία

Αναζήτηση...

[Οικοσελίδα](#) / [Υλικό](#) / [Αξιολόγηση](#)

Αξιολόγηση

Γενικές Οδηγίες για το Γυμνάσιο και το Λύκειο

Θέμα	Αρχείο	Ημερομηνία
Τρόποι αξιολόγησης της κατανόησης και απόδοσης του κειμένου		28/09/2022
Ενδεικτικοί τύποι ασκήσεων ορθογραφίας στα Αρχαία Ελληνικά		02/11/2022
Ενδεικτικοί τύποι λεξιλογικών ασκήσεων στα Αρχαία Ελληνικά		04/09/2024
Ενδεικτικοί τύποι ασκήσεων γραμματικής και συντακτικού στα Αρχαία Ελληνικά		04/09/2024
Διαμορφωτική Αξιολόγηση		27/10/2023

Νέο αρχείο!

7. ***Τὰ παιδιά παίζει!*** Αξιοποιούμε **παιγνιώδεις ασκήσεις** που συνδέονται με το κείμενο. Πρβλ. διδακτικές ενότητες Γυμνασίου: ***Κείμενο και παιγνιώδεις ασκήσεις.***

8. Οι μαθητές μας είναι **φυσικοί ομιλητές της Νέας Ελληνικής!**
Κινούμεστε:
  - από το γνωστό και οικείο στο άγνωστο και το ανοίκειο
  - από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία

9. Η γλώσσα ως ενιαίο σύνολο: **λεξιλόγιο, γραμματική, συντακτικό**

- 10.** Επιλέγουμε τα κατάλληλα κείμενα: γνωστικό επίπεδο των μαθητών μας, ελκυστικά, να κινούν το ενδιαφέρον.
- 11.** Συνδυάζουμε περισσότερες από μία μεθόδους διδασκαλίας. ΔΕΝ επαναλαμβανόμαστε!
- 12.** Χρησιμοποιούμε το εγχειρίδιο Γραμματικής (όπως επίσης το Συντακτικό και το Λεξικό) ως βιβλίο αναφοράς.

**Τύποι ασκήσεων και παραδείγματα
ερωτήσεων από το διδακτικό υλικό του
Γυμνασίου:**

«Κείμενο και παιγνιώδεις ασκήσεις»

Προσβάσιμο στο Χρήσιμο Υλικό του ιστότοπου
Αρχαίων Ελληνικών: [Γυμνάσιο \(schools.ac.cy\)](http://schools.ac.cy)

Γραμματική για το κείμενο

Προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του ρήματος *εἰμί* στην οριστική του ενεστώτα και μετά στην οριστική του παρατατικού.

- α. Ἐγὼ φιλόγελως _____.
- β. Ὁ Σιδόνιος γραμματικός _____.
- γ. Σὺ διδασκόμενος _____.
- δ. Ὑμεῖς παιδοτρίβαι _____.
- ε. Οἱ ἄρτοι κρεμάμενοί _____.
- στ. Ἡμεῖς γραμματικοί _____.

<u>ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ</u>
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Τι αλλάζει στο νόημα των προτάσεων, όταν μετατρέπουμε το ρήμα τους από τον ενεστώτα στον παρατατικό;

_____

_____

- Ενεστώτας και παρατατικός του ρήματος *εἰμί* στο πλαίσιο του κειμένου.
- Μετασχηματιστική άσκηση σε σχέση με το κείμενο.

Φιλόγελως

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ἐπιρρῶσε τις προτάσεις ἐπιλέγοντας τὴν κατάλληλη προσωπικὴ ἀντωνυμία.

Θα σε βοηθήσει τὸ νόημα τῶν κειμένων που μελέτησες. Προσοχή! Δύο ἀντωνυμίες θα χρησιμοποιηθοῦν δύο φορές!

ἐμοῦ   με   μου   ἐγώ   σε   σου   σύ

α) _____ οὐ λαλῶ.

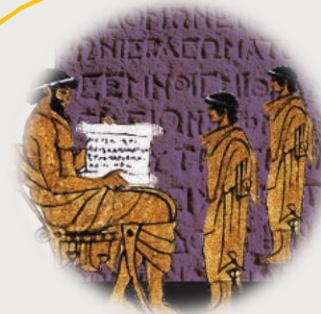
β) Ἐκ τοῦ μελανοῦ κέρασον! Ἡ γυνή _____ ἀπέθανεν!

γ) Μὴ πρὸς ὕβριν αὐτὸ δέξῃ, εἰ ὁ δοῦλός _____ ἀντ' _____ ἀσπάζεται _____!

δ) - Ὁ δοῦλός _____ ἀσπάζεται _____! _____ οὐ λαλεῖς;

- Ἐκέλευσέ _____ ὁ ἰατρὸς μὴ λαλεῖν!

Γραμματικὴ γιὰ τὸ κείμενο

- Προσωπικὴ ἀντωνυμία με βάση τὸ νόημα τοῦ κειμένου.

Φιλόγελως

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχολαστικός καὶ φαλακρός καὶ κουρεύς συνοδεύοντες καὶ ἔν τινι ἐρημία μείναντες συνέθεντο πρὸς τέσσαρας ὥρας ἀγρυπνήσαι καὶ τὰ σκεύη ἕκαστος τηρῆσαι. ὡς δὲ ἔλαχε τῷ κουρεῖ πρώτῳ φυλάξαι, μετεωρισθῆναι θέλων, τὸν σχολαστικὸν καθεύδοντα ἔξυρεν καὶ τῶν ὥρῶν πληρωθεισῶν διύπνισεν. ὁ δὲ σχολαστικός ψήχων ὡς ἀπὸ ὕπνου τὴν κεφαλὴν καὶ εὐρῶν ἑαυτὸν ψιλόν, ἔφη· «μέγα κάθαρμα ὁ κουρεύς· πλανηθεὶς γὰρ ἀντ' ἐμοῦ τὸν φαλακρὸν ἐξύπνισεν.»

(Μικρὴ διασκευὴ Κ. Πούγιουρου)

Γραμματικὴ γιὰ τὸ κείμενο

- Αναγνώριση ρηματικῶν τύπων με βάση τὸ κείμενο.

7. Παρατήρησε προσεκτικὰ τοὺς ρηματικούς τύπους *μετεωρισθῆναι*, *πληρωθεισῶν* καὶ *πλανηθεὶς* ποὺ συνάντησες στὸ πρῶτο ἀνέκδοτο. Μπορεῖς νὰ αναγνωρίσεις τὴ διάθεσή τους; Κύκλωσε τὴ σωστὴ ἀπάντηση καὶ αιτιολόγησέ τὴν προφορικὰ!

(i) Ενεργητικὴ

(ii) Μέση

(iii) Παθητικὴ

(iv) Ουδέτερη

Και νεκρός ένικα

Πλουτάρχου Κίμων 19.1-2, 4
(Διασκευή: Γ. Ξενής)

Γραμματική για το κείμενο

...ορκῶν Κίτιον, ὡς οἱ πλείστοι λέγουσι, νοσήσας· ἔνιοι δέ φασιν ἐκ
...γωνιζόμενος πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἀποθνήσκων δὲ ἐκέλευσεν τοὺς
...πλεῖν καὶ ἀποκρύψαι τὸν θάνατον αὐτοῦ· καὶ ἐπειδὴ οὔτε οἱ πολέμιοι
...σθοντο τὸ γεγονός, συνέβη ἀσφαλῶς αὐτοὺς ἀνακομισθῆναι
...σθους ὑπὸ Κίμωνος, ὡς φησι Φανόδημος, εἰ καὶ νεκρὸς ἦν ἐφ' ἡμέρας
...τριάκοντα.

Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους οὐδὲν ἔτι λαμπρὸν ὑπ' οὐδενὸς
στρατηγοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐπράχθη, ἀλλὰ ἐτράπησαν ὑπὸ δημαγωγῶν καὶ πολεμοποιῶν ἐπ'
ἀλλήλους καὶ συνερράγησαν εἰς τὸν πόλεμον. ὅθεν ἀναπνοὴ μὲν τοῖς βασιλέως πράγμασι
ἐγένοντο, φθόρον δ' ἀμύθητον τῆς Ἑλληνικῆς δυνάμεως ἀπειργάσαντο.

Ὅτι μὲν οὖν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπεκομίσθη τὰ λείψανα τοῦ Κίμωνος, μαρτυρεῖ τὰ μνήματα τὰ
μέχρι νῦν Κιμώνεια προσαγορευόμενα· τιμῶσι δὲ καὶ Κιτιεῖς τάφον τινὰ Κίμωνος, ὡς
Ναυσικράτης ὁ ῥήτωρ φησίν, ἐπεὶ ὁ θεὸς προσέταξεν αὐτοῖς ἐν λοιμῶ καὶ ἀφορία γῆς μὴ
ἀμελεῖν Κίμωνος, ἀλλὰ σέβεσθαι καὶ γεραίρειν αὐτὸν ὡς κρείττονα. τοιοῦτος μὲν ὁ
Ἑλληνικὸς ἡγεμῶν.

Πλουτάρχου Κίμων 19.1-2, 4 (Διασκευή: Γ. Ξενής)

8. τοιοῦτος μὲν ὁ Ἑλληνικὸς ἡγεμῶν.

Χάθηκε το ρήμα εἰμί ! Μπορεῖς να το συμπληρώσεις; Σε τι χρόνο θα το βάλεις και
γιατί; → .....

- Συμπλήρωση
ρήματος με
βάση το νόημα
του κειμένου.

**Τύποι ασκήσεων γραμματικής και
παραδείγματα ερωτήσεων**

Βλ. υλικό φακέλου

Διδακτικό παράδειγμα γυμνασίου

Ενδεικτική πορεία διδασκαλίας:

1. Από τα Νέα στα Αρχαία - Παραδείγματα
2. Εντοπισμός φαινομένου στο κείμενο - σημασία
3. Αξιοποίηση και μελέτη Γραμματικής
4. Αναγνώριση/κατανόηση της λειτουργίας του φαινομένου στο κείμενο
5. Ασκήσεις: συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης, διόρθωσης λάθους, μετασχηματισμού, ...
6. Επαναφορά του φαινομένου στα επόμενα κείμενα με συνέπεια

Με ευελιξία

Ενδεικτικά κείμενα	Διδακτέα	Διδακτικές οδηγίες	ΔΕ/ΔΕ	Δ.Π.
Ενότητα 5^η Κείμενο: Ξενοφώντας <i>Κύρου</i> <i>Ανάβασις</i> 3,2 10-11: <i>Η πίστη στους όρκους</i>	Κατανόηση και απόδοση κειμένου στα Ν.Ε. Λεξιλογικά: Παραγωγή-Σύνθεση (ποιέω -ῶ) Γραμματική: - Οριστική ενεστώτα και μέλλοντα βαρυτόνων ρημάτων ενεργητικής φωνής	Κείμενο (σελ. 49-50) - Οι μαθητές/-τριες αποδίδουν το Κείμενο στα Ν.Ε. αξιοποιώντας την κατά κώλα γραφή και το λεξιλόγιο του βιβλίου. - Οι μαθητές/-τριες εξασκούνται στη μεγαλόφωνη ανάγνωση του κειμένου. - Αξιοποιούμε τη γνώση για τους κύριους όρους της πρότασης με εφαρμογή σε επιλεγμένα σημεία του κειμένου. Επισημαίνουμε και εξηγούμε στα παιδιά ότι το <i>εἰσί</i> στην πρόταση « <i>Λέγω ὅτι πολλαὶ ... σωτηρίας</i> » είναι υπαρκτικό ενώ στις δύο επόμενες περιπτώσεις (<i>οἱ θεοὶ ἐναντίοι εἰσί</i> και <i>οἱ θεοὶ ἱκανοὶ εἰσί</i>) είναι συνδυετικό. - Οι μαθητές/-τριες απαντούν τις ερωτήσεις κατανόησης και ασκήσεις κατανόησης και μετάφρασης, σελ. 50-51, συζητούν ιδέες και αξίες του κειμένου. Λεξιλογικά - Γίνονται οι ασκήσεις 1 και 2, σελ. 51. Γραμματική - Διδασκαλία οριστικής ενεστώτα : εκκίνηση από τα Ν.Ε. για τη μορφή και τη σημασία του ενεστώτα, εντοπισμός τύπων στο αρχαίο κείμενο, σελ. 52-53. - Για τη διδασκαλία της οριστικής μέλλοντα αξιοποιείται η διδακτική πρόταση στο PowerPoint Presentation (sch.cy) (διαφάνειες 18-31). Η διδασκαλία γίνεται κειμενοκεντρικά, από τα Νέα στα Αρχαία και μόνο με τις απολύτως απαραίτητες πληροφορίες θεωρίας.	Επιλογή από ενδεικτικές δραστηριότητες A1, A2, B1, Γ4, Δ1, Δ2, Δ3 Γ1, Γ2 Γ3	7 δ.π.

Αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο βάσει του Προγραμματισμού, με επαναπροσδιορισμό της διδακτικής μεθοδολογίας

1

Λέγω ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἰσι σωτηρίας. Ἡμεῖς μὲν γὰρ φυλάττομεν τοὺς ὄρκους τῶν θεῶν, οἱ δὲ πολέμιοι λύουσιν τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, οἱ θεοὶ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίοι εἰσὶ, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι. Οἱ θεοὶ ἴκανοὶ εἰσι τοὺς μὲν μεγάλους μικροὺς ποιεῖν, τοὺς δὲ μικροὺς σῶζειν, εἰ βούλονται.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, 3, 2 10-11 (διασκευή)

2

Οριστική Μέλλοντα
βαρύτονων ρημάτων Ενεργητικής Φωνής (Γ.Α.Ε., σ. 164, § 277)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε· (...) οὐ φονεύσεις, (...) οὐ κλέψεις (...) καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ.

(Δεν θα φονεύσεις, δεν θα κλέψεις και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό.)

Κατὰ Ματθαῖον ιθ', 18-21

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

Κείμενο ②

- Πώς αποδίδονται στα ΝΕ τα υπογραμμισμένα ΑΕ ρήματα; Υπογραμμίστε τα στο κείμενο.
- Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές εντοπίζετε μεταξύ ΑΕ και ΝΕ;
- Ποιο είναι το βασικό στοιχείο στον σχηματισμό του μέλλοντα στα ΝΕ;
- Πού κρύβεται το «σ» στα ρήματα κλέψεις, ἔξεις;

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

➤ Σχημάτισε τον μέλλοντα στα ΝΕ και στα ΑΕ.

Ρήμα	Μέλλοντας στα ΝΕ	Μέλλοντας στα ΑΕ	Πώς τον σχημάτισα;
λύω			<ul style="list-style-type: none"> • -σ • Όπως και στα ΝΕ, χωρίς το «θα»!
πιστεύω			
κινδυνεύω			
λείπω			
διώκω			
κόπτω			
φυλάττω			
σώζω			

Πορεία: Νέα → Αρχαία

Καλλιεργούμε μεταγλωσσικές δεξιότητες

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

- **Κλίση του μέλλοντα:**
ίδια με την οριστική
ενεστώτα.

Βλ. Γραμματική ΑΕ

- **Κλίνουμε** κάποια
ρήματα
γραπτώς/προφορικά.

Χρό- νοι	Αριθμοί	ΟΡΙΣΤΙΚΗ
Ενεστ.	Ενικ. Πληθ. Δυϊκ.	λύ'-ω λύ-εις λύει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν) – λύ-ετον λύ-ετον
Παρατ.	Ενικ. Πληθ. Δυϊκ.	έ-λύ-ον έ-λυ-ες έ-λυ-ε έ-λύ-ομεν έ-λύ-ετε έ-λυ-ον – έ-λύ-ετον έ-λυ-έτην
Μέλλοντ.	Ενικ. Πληθ. Δυϊκ.	λύ'-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι(ν) – λύ-σετον λύ-σετον
Αόριστος	Ενικ. Πληθ. Δυϊκ.	έ-λύ-σα έ-λυ-σας έ-λυ-σε(ν) έ-λύ-σαμεν έ-λύ-σατε έ-λυ-σαν – έ-λύ-σατον έ-λυ-σάτην

Συστηματοποίηση
Εκμάθηση

Αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο βάσει του Προγραμματισμού, με επαναπροσδιορισμό της διδακτικής μεθοδολογίας

1

λέγω ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἰσι σωτηρίας. Ἡμεῖς μὲν γὰρ φυλάττομεν τοὺς ὄρκους τῶν θεῶν, οἱ δὲ πολέμιοι λύουσιν τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, οἱ θεοὶ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίοι εἰσὶ, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι. Οἱ θεοὶ ἱκανοὶ εἰσι τοὺς μὲν μεγάλους μικροὺς ποιεῖν, τοὺς δὲ μικροὺς σῶζειν, εἰ βούλονται.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, 3, 2 10-11 (διασκευή)

2

Οριστική Μέλλοντα

βαρύτονων ρημάτων Ενεργητικής Φωνής (Γ.Α.Ε., σ. 164, § 277)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε· (...) οὐ φονεύσεις, (...) οὐ κλέψεις (...) καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῶ.

(Δεν θα φονεύσεις, δεν θα κλέψεις και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό.)

Κατὰ Ματθαῖον ιθ', 18-21

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

Κείμενο 2

- Ποια είναι η **σημασία του μέλλοντα** στο κείμενό μας;
(Προσοχή! Δύο ρήματα έχουν σημασία προστακτικής)
- Πώς θα **άλλαζε το νόημα** αν χρησιμοποιούσαμε ενεστώτα αντί μέλλοντα;

Μετατροπή

Λειτουργία

Σημασία κειμένου

Αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο βάσει του Προγραμματισμού, με επαναπροσδιορισμό της διδακτικής μεθοδολογίας

1

Λέγω ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἰσι σωτηρίας. Ἡμεῖς μὲν γὰρ φυλάττομεν τοὺς ὄρκους τῶν θεῶν, οἱ δὲ πολέμιοι λύνουσιν τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, οἱ θεοὶ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίοι εἰσὶ, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι. Οἱ θεοὶ ἴκανοὶ εἰσι τοὺς μὲν μεγάλους μικροὺς ποιεῖν, τοὺς δὲ μικροὺς σῶζειν, εἰ βούλονται.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, 3, 2 10-11 (διασκευή)

2

Οριστική Μέλλοντα

βαρύτονων ρημάτων Ενεργητικής Φωνής (Γ.Α.Ε., σ. 164, § 277)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε· (...) οὐ φονεύσεις, (...) οὐ κλέψεις (...) καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῶ.

(Δεν θα φονεύσεις, δεν θα κλέψεις και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό.)

Κατὰ Ματθαῖον ιθ', 18-21

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

Κείμενο

1

Ας πάρουμε από το 1^ο κείμενο την υπογραμμισμένη περίοδο λόγου.

- Σε ποιον χρόνο βρίσκονται τα ρήματα;
- Γιατί ο συγγραφέας επέλεξε αυτόν τον χρόνο; Τι επιτυγχάνει με τη χρήση του; (Γεγονός με ισχύ στο παρόν αλλά και διαχρονικά - τεκμηριώνει την προηγούμενη θέση για ελπίδες – πειθῶ, επιχειρηματολογία)
- Αν μεταφέρουμε τα ρήματα σε χρόνο μέλλοντα, πώς θα διαφοροποιηθεί το νόημα;

Αξιοποιείται το σχολικό εγχειρίδιο βάσει του Προγραμματισμού, με επαναπροσδιορισμό της διδακτικής μεθοδολογίας

1

Λέγω ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἰσι σωτηρίας. Ἡμεῖς μὲν γὰρ φυλάττομεν τοὺς ὄρκους τῶν θεῶν, οἱ δὲ πολέμιοι λύουσιν τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, οἱ θεοὶ τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίοι εἰσὶ, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι. Οἱ θεοὶ ἱκανοὶ εἰσι τοὺς μὲν μεγάλους μικροὺς ποιεῖν, τοὺς δὲ μικροὺς σῶζειν, εἰ βούλονται.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, 3, 2 10-11 (διασκευή)

2

Οριστική Μέλλοντα

βαρύτωνων ρημάτων Ενεργητικής Φωνής (Γ.Α.Ε., σ. 164, § 277)

Ὁ Ἰησοῦς εἶπε· (...) οὐ φονεύσεις, (...) οὐ κλέψεις (...) καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῶ.

(Δεν θα φονεύσεις, δεν θα κλέψεις και θα έχεις θησαυρό στον ουρανό.)

Κατὰ Ματθαῖον ιθ', 18-21

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

Κείμενο

1

- Μετασχημάτισε την υπογραμμισμένη περίοδο λόγου αντικαθιστώντας το **ἡμεῖς** με το **ἐγώ** και το **οἱ πολέμιοι** με το **ὁ πολέμιος/ σύ/ ὑμεῖς** (επιλέγουμε).
- Να μεταφέρεις στα ΑΕ τις ακόλουθες περιόδους λόγου:
  - Εγώ φυλάω τον ὄρκο και δεν θα κλέψω, δεν θα φονεύσω.
  - Οι εχθροί θα λύσουν την ειρήνη, θα κλέψουν και θα φονεύσουν.

Όρκος των Αθηναίων Εφήβων

Όταν οι Αθηναίοι έφηβοι έπαιρναν τα όπλα για να υπηρετήσουν την πατρίδα τους, έδιναν τον πιο κάτω όρκο στο ιερό της Αγραύλου. Τον όρκο μάς διασώζει ο ρήτορας Λυκούργος.

Διάβασε τον όρκο των Αθηναίων εφήβων από το πρωτότυπο και τη μετάφραση και απάντησε τις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Ὀρκος των Αθηναίων Εφήβων

Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερὰ ὄπλα, οὐδὲ λείψω τὸν παραστάτην ὅπου ἂν στοιχήσω·

ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὀσίων καὶ οὐκ ἐλάττω παραδώσω τὴν πατρίδα, πλείω δὲ καὶ ἀρείω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ ἀπάντων,

καὶ εὐηκοήσω τῶν ἀεὶ κραινόντων ἐμφρόνως.

Καὶ τῶν θεσμῶν τῶν ἰδρυμένων καὶ οὓς ἂν τὸ λοιπὸν ἰδρύσωνται ἐμφρόνως·

ἐὰν δέ τις ἀναιρεῖ, οὐκ ἐπιτρέψω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ πάντων, καὶ τιμήσω ἱερὰ τὰ πάτρια.

Ἱστορες θεοὶ Ἄγραυλος, Ἐστία, Ἐνυώ, Ἐνυάλιος, Ἄρης καὶ Ἀθηνᾶ Ἀρεία, Ζεὺς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἥγεμόνη, Ἡρακλῆς, [...]

Λυκούργος, *Κατὰ Λεωκράτους* 76-77

Δεν θα καταισχύνω τα ιερά όπλα, ουδέ θα εγκαταλείψω τον σύντροφόν μου, με οποιονδήποτε και αν ταχθώ εις την γραμμήν·

Θα αμυνθώ δε και υπέρ των ιερών και οσίων και μόνος και μαζί με πολλούς. Την δε πατρίδα δεν θα παραδώσω μικροτέραν, αλλά μεγαλυτέραν και ισχυροτέραν από ό,τι θα την παραλάβω.

Θα σέβωμαι τας αποφάσεις των δικαστηρίων, θα πείθωμαι δε εις ας κειμένους νόμους και όσους ας θα θέση ο λαός εν συμπνοία·

και αν κανείς καταλύη ας νόμους ή δεν πείθεται εις ας, δεν θα επιτρέψω τούτο, θα αμυνθώ δε και μόνος και με πολλούς. Ας τούτοις τα πάτρια ιερά θα τιμήσω.

Μάρτυρες τούτων ας είναι η Ἄγλαυρος, ο Ενυάλιος Ἄρης, ο Ζευς, η Αὐξώ, η Θαλώ και η Ηγεμόνη.

Μετάφραση: Κ. Θ. Αραπόπουλος

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

1. Σε ποια χρονική βαθμίδα αναφέρονται οι πράξεις που καταγράφονται στον όρκο; Κύκλωσε το σωστό:

α. παρελθόν   β. παρόν   γ. μέλλον

2. Ποιος ρηματικός χρόνος εξυπηρετεί καλύτερα τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε ο όρκος και γιατί;

3. Πώς θα άλλαζε το νόημα του όρκου αν υπήρχε ενεστώτας;

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

4. Εντόπισε στον Όρκο τρία (3) ρήματα αυτού του χρόνου και γράψε τα στον πιο κάτω πίνακα. Ακολουθώντας, εντόπισε και γράψε την απόδοσή τους στα Ν.Ε. Τι παρατηρείς;

Αρχαία Ελληνικά	Απόδοση στα Ν.Ε.
1.	
2.	
3.	

Ὀρκος των Αθηναίων Εφήβων

Οὐκ αἰσχυνῶ τὰ ἱερὰ ὄπλα, οὐδὲ **λείψω** τὸν παραστάτην ὅπου ἂν **στοιχήσω**.

ἀμυνῶ δὲ καὶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὀσίων καὶ οὐκ ἐλάττω **παραδώσω** τὴν πατρίδα, πλείω δὲ καὶ ἀρείω κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ ἀπάντων,

καὶ **εὐηκοήσω** τῶν ἀεὶ κραινόντων ἐμφρόνως. Καὶ τῶν θεσμῶν τῶν ἰδρυμένων καὶ οὓς ἂν τὸ λοιπὸν ἰδρύσωνται ἐμφρόνως.

ἐὰν δέ τις ἀναιρεῖ, οὐκ **ἐπιτρέψω** κατὰ τε ἑμαυτὸν καὶ μετὰ πάντων, καὶ **τιμήσω** ἱερὰ τὰ πάτρια.

Ἰστορες θεοὶ Ἄγραυλος, Ἐστία, Ἐνυώ, Ἐνυάλιος, Ἄρης καὶ Ἀθηνᾶ Ἀρεία, Ζεὺς, Θαλλώ, Αὐξώ, Ἥγεμόνη, Ἡρακλῆς, [...]

Λυκούργος, Κατὰ Λεωκράτους 76-77

Δεν θα καταισχύνω τα ιερά όπλα, ουδέ θα εγκαταλείψω τον ἑταίρο μου, με οποιονδήποτε και αν ταχθώ εις την

Ρηματικοί τύποι που αναμένεται να εντοπίσουν οι μαθητές/-τριες

θα αμυνθώ με πολλούς. Την πατρίδα, πλείω δὲ καὶ ἀρείω κατὰ τε μικροτέραν, ἀλλὰ μεγαλυτέραν καὶ ἰσχυροτέραν, ὅτι θα την παραλάβω.

Θα σέβωμαι τας αποφάσεις των δικαστηρίων, θα πείθωμαι δε εις ας κειμένους νόμους και όσους ας θα θέση ο λαός εν συμπνοία.

και αν κανείς καταλύη ας νόμους ή δεν πείθεται εις ας, δεν θα επιτρέψω τούτο, θα αμυνθώ δε και μόνος και με πολλούς. Ας τούτοις τα πάτρια ιερά θα τιμήσω.

Μάρτυρες τούτων ας είναι η Ἄγλαυρος, ο Ενυάλιος Ἄρης, ο Ζευς, η Αυξώ, η Θαλώ και η Ηγεμόνη.

Μετάφραση: Κ. Θ. Αραπόπουλος

Ενδεικτικές ερωτήσεις - πορεία

5. Ξαναγράψε την ακόλουθη περίοδο λόγου αντικαθιστώντας το *ἐγώ* πρώτα με το *σύ* και ύστερα με το *ἡμεῖς*.

οὐ λείψω τὸν παραστάτην, οὐδὲ ἐλάττω παραδώσω τὴν πατρίδα.

6. Εντόπισε και διόρθωσε το λάθος στην ακόλουθη πρόταση:

Ὁ ἔφηβος τιμήσουσιν ἱερὰ τὰ πάτρια.

7. Να γράψεις με δικά σου λόγια πώς σχηματίζουμε τον μέλλοντα στα Αρχαία Ελληνικά.

Καλλιεργούμε
μεταγλωσσικές
δεξιότητες

1

2

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΔΑΚΤΕΑ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ	ΔΕ/ΔΕ	Δ.Π.
<p>ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΔΙΑΔΕΚΑΛΙΑ</p> <p>ΠΥΡΗΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφώντας <i>Ελληνικά</i> 2.4.20-21 <i>Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι</i>, σελ. 106-107, (Κλεόκριτος ... πολεμοῦντες.)</p> <p>Συστηματική διδασκαλία θεματογραφίας: ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Κείμενο: Ξενοφώντας <i>Απομνημονεύματα</i> 2.1.32 <i>Η Αρετή και ο Ηρακλής</i>, σελ.14, επιλογή ασκ. σελ. 18-23</p> <p>Ενδεικτική θεματογραφία: Ξενοφώντας <i>Κύρου Ανάβασις</i> 3.2.10 ΞΕΝΟΦΩΝ: Κύρου <i>Ανάβασις</i> (greek-language.gr)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Κατανόηση και απόδοση του κειμένου στα Ν.Ε. • Λεξιλογικά • Γραμματική - Δευτερόκλιτα επίθετα - Δεικτικές αντωνυμίες • Αρχικοί χρόνοι ομαλών και ανωμάτων ρημάτων • Συντακτικό - Μονόπρωτα ρήματα με αντικείμενο σε αιτιατική, γενική και δοτική - Σύστοιχο αντικείμενο - Εμπρόθετοι προσδιορισμοί • Μεταφορά κειμένου από τα Νέα Ελληνικά στα Αρχαία • Ορθογραφία κειμένου 	<ul style="list-style-type: none"> • Πυρηνικό κείμενο, σελ. 106-107 - Γίνεται απλή αναφορά στον δημιουργό και στο έργο του, σύνδεση του δημιουργού με το ευρύτερο ιστορικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό πλαίσιο δημιουργίας του γραμματειακού είδους. - Οι μαθητές/-τριες αποδίδουν το κείμενο στα Ν.Ε., αξιοποιώντας τα γλωσσικά σχόλια του βιβλίου, σελ. 108, και τη γνώση για τους βασικούς όρους της πρότασης. - Οι μαθητές/-τριες απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης, αξιοποιώντας τα ερμηνευτικά σχόλια του βιβλίου, σελ. 112, συζητούν ιδέες και νοήματα του κειμένου. • Λεξιλόγιο: π.χ. <i>βούλομαι, έχω</i> - Να γίνει η άσκηση 15 (επιλογή) από το βιβλίο <i>Αρχαίοι Έλληνες Ιστοριογράφοι</i>, σελ. 115 • Γραμματική - Δευτερόκλιτα Επίθετα: διδασκαλία με αξιοποίηση των κειμένων, της Γραμματικής, της προϋπάρχουσας γνώσης, και εφαρμογή στα κείμενα. - Δεικτικές Αντωνυμίες: διδασκαλία με αξιοποίηση των Ν.Ε., των κειμένων, της Γραμματικής, της προϋπάρχουσας γνώσης και εφαρμογή στα κείμενα. - Οι μαθητές/-τριες επισημαίνουν σε ποιους αναφέρονται οι τύποι των δεικτικών αντωνυμιών που εντοπίζονται στα κείμενα. - Οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν τους αρχικούς χρόνους ανωμάτων ρημάτων: <i>έχω, λέγω, είμι, βούλομαι</i>. Στο εξής, είναι σημαντικό οι μαθητές να μπορούν να σχηματίζουν και τους αρχικούς χρόνους ομαλών βαρύτονων φωνηεντόληκτων και συμφωνόληκτων ρημάτων, που είναι δυνατόν να τους ζητηθούν. • Ο/Η εκπαιδευτικός, με βάση τα φαινόμενα του κειμένου, επαναφέρει σταδιακά και επιλεκτικά όσα διδάχθηκαν στο γυμνάσιο (α' και β' κλίση ουσιαστικών, προσωπική αντωνυμία, οριστική βαρύτονων ρημάτων σε όλους τους χρόνους στην ενεργητική και μέση φωνή). • Οι μαθητές/-τριες ασκούνται στον μετασχηματισμό προτάσεων του κειμένου (αλλαγές σε χρόνους, εγκλίσεις), και επισημαίνουν την αλλαγή που επέρχεται στο περιεχόμενο του κειμένου, όταν αλλάζει π.χ. ο χρόνος, η εγκλίση, ο αριθμός ενός υποκειμένου, μίας αντωνυμίας, ενός ρήματος κ.α. 	<p>Βλ. ενδεικτικές δραστηριότητες</p> <p>A.1.1 A.2.1-A.2.3 Δ.1.1-Δ1.3 Δ.2.1.-Δ.2.2</p> <p>B.1.3 Δ.3.1</p> <p>Γ.1.1-Γ.1.3 Γ.2.1</p> <p>Γ.3.1-Γ3.2</p>	<p>Πυρηνικό κείμ.: 10 δ.π.</p> <p>Θεματογραφία: 8 δ.π.</p>

1**Ξενοφώντας Έλληνικά 2.4.20-21**

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κήρυξ, μάλ' εὐφωγών, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν·

Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε;
τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;
ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε
ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν
τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν
καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ
γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται,
καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ
κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς
ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.
Πρὸς θεῶν πατρῶν καὶ μητρῶν καὶ
συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας,
πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν
ἀλλήλοις,

αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε
ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα,
καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα,
οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους
ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες
Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Αρχαῖοι Ἕλληνες Ἱστοριογράφοι, σελ. 106-107

Ενδεικτική απόδοση στα νέα ελληνικά

Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μνημένων στα
Ελευσίνα μυστήρια που είχε πολύ καλή φωνή, αφού
επέβαλε σιωπή, είπε:

«Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε;
Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε;
Αφού εμείς ποτέ δεν σας κάναμε κανένα κακό,
αλλά αντιθέτως συμμετείχαμε μαζί σας και στις πιο
σεβαστές τελετές και στις λαμπρότερες θυσίες και
τελετές και έχουμε υπάρξει σύντροφοί σας στους
χορούς και συμμαθητές και συστρατιώτες

και έχουμε συμμετάσχει μαζί σας σε πολλές
επικίνδυνες αποστολές και στη στεριά και στη
θάλασσα, για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και
των δυο μας.

Στο όνομα των θεών των πατέρων και των μητέρων
μας, στο όνομα των δεσμών συγγένειας εξ αίματος
και εξ αγχιστείας (συμπεθεριού) και στο όνομα της
φιλίας, αφού πολλοί μοιραζόμαστε μεταξύ μας όλα
αυτά,

σεβόμενοι και θεούς και ανθρώπους, σταματήστε να
κάνετε λάθος εις βάρος της πατρίδας
και μην υπακούτε στους ανοσιότατους Τριάκοντα,
οι οποίοι, για το προσωπικό τους κέρδος, έχουν
σκοτώσει, μέσα σε οκτώ μήνες, σχεδόν
περισσότερους Αθηναίους από όσους (σκότωσαν)
όλοι μαζί οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

Ενδεικτική πορεία

① Πυρηνικό κείμενο

- Τι σημαίνει «επίθετο»;
- Παραδείγματα **επιθέτων** στα Ν.Ε.
- Εντοπισμός **επιθέτων** στο Α.Ε. κείμενο
- Η λειτουργία τους (Κ, απλή αναφορά στον επιθετικό προσδιορισμό)
- Στη φράση «ο κήρυκας ... που είχε πολύ καλή φωνή» είναι **απαραίτητο το επίθετο;**

1

Ξενοφώντας Έλληνικά 2.4.20-21

Ενδεικτική απόδοση στα νέα ελληνικά

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μνημόνων εὐφωγὸς ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν·

Δικατάληκτο με τρία γένη

Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μνημένων στα Ελευσίνια μυστήρια που είχε πολύ καλή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε:

Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;

«Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε; Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε;

ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πρόποτε ἐποίησαμεν, μετὰ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων

**Υπερθετικός βαθμός
Τρικατάληκτα με τρία γένη**

Αφού εμείς ποτέ δεν σας κάναμε κανένα κακό, τόσο ως συμμετείχαμε μαζί σας και στις πιο καλές και στις λαμπρότερες θυσίες και

καλλίστων, καὶ ἀπολαύσαμεν καὶ ἀπολαύσαμεν καὶ ἀπολαύσαμεν

έχουμε υπάρξει σύντροφοί σας στους χορούς και συμμαθητές και συστρατιώτες

καὶ ἀπολαύσαμεν καὶ ἀπολαύσαμεν καὶ ἀπολαύσαμεν

**Τρικατάληκτο και
δικατάληκτο με τρία γένη**

και έχουμε συμμετάσχει μαζί σας σε πολλές κοινές και στην

ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐλευθερίας τε καὶ ἐλευθερίας

ἐλευθερία και των δυο μας.

Τρικατάληκτα με τρία γένη

Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶν καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις,

Στο όνομα των θεών των πατέρων και των μητέρων μας, στο όνομα των δεσμών συγγένειας εξ αίματος

Ανώμαλο επίθετο

αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα,

και πολλοί μοιραζόμαστε μεταξύ μας όλα αυτά, σεβόμενοι και θεούς και ανθρώπους, σταματήστε να

**Υπερθετικός βαθμός
Τρικατάληκτο με τρία γένη**

καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριακοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν ἡμῶν ἐν ὀκτώ μηνσὶν ἢ πάντες

Τριακοντα, ος, έχουν σκοτώσει, μέσα σε οκτώ μήνες, σχεδόν

Πελοποννήσιοι

περισσότερους Αθηναίους από όσους (σκοτώσαν)

Τρικατάληκτο με τρία γένη

Αρχαίοι Έλληνες ιστοριογράφοι, σελ. 100-101

Ενδεικτική πορεία

1 Πυρηνικό κείμενο

➤ Μορφολογία (αξιοποίηση λεξικού)

➤ Αξιοποίηση των περιπτώσεων του κειμένου, ώστε το φαινόμενο να γίνει κατανοητό εντός του πλαισίου του.

ΕΠΙΘΕΤΑ

Γενικά για τα επίθετα

1. Ορισμός, γένη και καταλήξεις των επιθέτων

154. Επίθετα λέγονται οι λέξεις που φανερώνουν ιδιότητα ή ποιότητα ουσιαστικών: σοφός (άνηρ), καλή (γυνή), ύψηλόν (ὄρος).

155. Από τα επίθετα:

1) πολλά είναι **τρικατάληκτα με τρία γένη**, δηλ. έχουν τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο) και τρεις καταλήξεις, μία για κάθε γένος: ὁ σοφός, ἡ σοφή, τό σοφόν - ὁ βαθύς, ἡ βαθεῖα, τό βαθύ.

2) αρκετά είναι **δικατάληκτα με τρία γένη**, δηλ. έχουν τρία γένη, αλλά μόνο δύο καταλήξεις, μία για το αρσενικό και το θηλυκό και μία για το ουδέτερο: ὁ, ἡ ἄφθονος, τό ἄφθονον - ὁ, ἡ ἐπιμελής, τό ἐπιμελές.

3) μερικά είναι **μονοκατάληκτα με δύο γένη**, δηλ. έχουν μόνο δύο γένη, το αρσενικό και το θηλυκό, και μία κοινή κατάληξη: ὁ, ἡ πένης - ὁ, ἡ φυγὰς - ὁ, ἡ ἄρπαξ.

**Κατανόηση εννοιών!
Ὁχι ἀκριτὴ ἀποστήθιση!**

Ενδεικτική πορεία

- Εκκίνηση από τα Ν.Ε.
- Μελέτη – παρατηρήσεις, με αξιοποίηση λεξιλογίου, Γραμματικής, γνώσεων για ουσιαστικά
- Συστηματοποίηση επιθέτων
- Κλίση επιθέτων

2. Κλίση των επιθέτων

156. Τα επίθετα ανάλογα με την κατάληξή τους κλίνονται κατά μία από τις κλίσεις των ουσιαστικών. Και:

1) τα τρικατάληκτα με τρία γένη σχηματίζουν το θηλυκό πάντοτε κατά την α' κλίση (ἡ δικαία, ἡ καλή - ἡ βαθεῖα, ἡ πᾶσα) και το αρσενικό και το ουδέτερο άλλα κατά τη β' κλίση και άλλα κατά την γ' κλίση (ο δίκαιος, το δίκαιον, γεν. τοῦ δικαίου - ὁ ἄπας, τὸ ἅπαν, γεν. τοῦ ἅπαντος).

2) τα δικατάληκτα με τρία γένη κλίνονται άλλα κατά τη β' και άλλα κατά την γ' κλίση: ο, η βάρβαρος, τὸ βάρβαρον, γεν. τοῦ βαρβάρου - ὁ, ἡ σώφρων, τὸ σώφρον, γεν. τοῦ σώφρονος.

3) τα μονοκατάληκτα με δύο γένη κλίνονται τα περισσότερα κατά την γ' κλίση: ὁ, ἡ φυγᾶς, γεν. φυγάδος - ὁ, ἡ πένης, γεν. πένητος.

157. Ὅσα επίθετα σχηματίζουν το αρσενικό και το ουδέτερο κατά τη

94

β' κλίση λέγονται **δευτερόκλιτα**. Ὅσα σχηματίζουν τα δύο αυτά γένη κατά την γ' κλίση λέγονται **τριτόκλιτα**.

Ενδεικτική πορεία

- Εκκίνηση από τα Ν.Ε.
- Μελέτη – παρατηρήσεις, με αξιοποίηση λεξιλογίου, Γραμματικής, γνώσεων για ουσιαστικά
- Συστηματοποίηση επιθέτων
- Κλίση επιθέτων

**Κατανόηση εννοιών!
Ὀχι ἀκριτὴ ἀποστήθιση!**

1. Ασυναίρετα δευτερόκλιτα επίθετα

158. α) Τρικατάληκτα με 3 γένη (σε -ος, -η, -ον και -ος, -α, -ον)

(θ. σοφο-, σοφη-, σοφο-

(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)

Ενικός αριθμός

ον.	σοφός	σοφή	σοφόν	δίκαιος	δικαία	δίκαιον
γεν.	σοφοῦ	σοφῆς	σοφοῦ	δικαίου	δικαίας	δικαίου
δοτ.	σοφῶ	σοφῆ	σοφῶ	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ
αιτ.	σοφόν	σοφήν	σοφόν	δίκαιον	δικαίαν	δίκαιον
κλ.	σοφῆ	σοφή	σοφόν	δίκαιε	δικαία	δίκαιον

Πληθυντικός αριθμός

ον.	σοφοὶ	σοφαί	σοφὰ	δίκαι
γεν.	σοφῶν	σοφῶν	σοφῶν	δικαί
δοτ.	σοφοῖς	σοφαῖς	σοφοῖς	δικαί
αιτ.	σοφούς	σοφὰς	σοφὰ	δικαί
κλ.	σοφοὶ	σοφαί	σοφὰ	δίκαι

160. β) Δικατάληκτα με τρία γένη (σε -ος, -ον)

(θ. ἀφθονο-)

(θ. τιμωρο-)

Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	ἡ	ἄφθονος	τὸ	ἄφθονον	ὁ	ἡ	τιμωρὸς	τὸ	τιμωρὸν
γεν.	τοῦ	τῆς	ἀφθόνου	τοῦ	ἀφθόνου	τοῦ	τῆς	τιμωροῦ	τοῦ	τιμωροῦ
δοτ.	τῷ	τῇ	ἀφθόνῳ	τῷ	ἀφθόνῳ	τῷ	τῇ	τιμωρῷ	τῷ	τιμωρῷ
αιτ.	τὸν	τὴν	ἄφθονον	τὸ	ἄφθονον	τὸν	τὴν	τιμωρὸν	τὸ	τιμωρὸν
κλ.	(ὦ)		ἄφθονε	(ὦ)	ἄφθονον	(ὦ)		τιμωρε	(ὦ)	τιμωρὸν

Πληθυντικός αριθμός

ον.	οἱ	αἱ	ἄφθονοι	τὰ	ἄφθονα	οἱ	αἱ	τιμωροὶ	τὰ	τιμωρὰ
γεν.	τῶν		ἀφθόνων	τῶν	ἀφθόνων	τῶν		τιμωρῶν	τῶν	τιμωρῶν
δοτ.	τοῖς	ταῖς	ἀφθόνοις	τοῖς	ἀφθόνοις	τοῖς	ταῖς	τιμωροῖς	τοῖς	τιμωροῖς
αιτ.	τούς	τάς	ἀφθόνους	τὰ	ἄφθονα	τούς	τάς	τιμωρούς	τὰ	τιμωρὰ
κλ.	(ὦ)		ἄφθονοι	(ὦ)	ἄφθονα	(ὦ)		τιμωροὶ	(ὦ)	τιμωρὰ

**Συστηματοποίηση
Εκμάθηση**

Ενδεικτική πορεία

- Κλίση επιθέτων: **πρβλ. κλίση ουσιαστικών**
- Κλίνουμε κάποια επίθετα γραπτώς /προφορικά

② Η Αρετή και ο Ηρακλής

Ἐγὼ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπειον χωρὶς ἐμοῦ γίνεται. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότης, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ σύμμαχος τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός. Ὑπνος δὲ τοῖς ἐμοῖς φίλοις πάρεστιν ἡδίων ἢ τοῖς ἀμόχθοις, καὶ οὔτε ἀπολείποντες αὐτὸν ἄχθονται οὔτε διὰ τοῦτο μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν.

[...] Καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται.

Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα 2.1.32

② Συστηματικὴ Θεματογραφία

- Εντοπισμός **επιθέτων**
- Η **λειτουργία** τους

Συστηματοποίηση δευτερόκλιτων επιθέτων

1. Να συμπληρώσεις τον πίνακα με τα τρία γένη των επιθέτων που δίνονται. Στη συνέχεια, να διατυπώσεις τις παρατηρήσεις σου σχετικά με τον σχηματισμό και τον τρόπο κλίσης τους.

Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο	Κατηγορία
εὐφω ^{νος} (κῆρυξ)			Δικατάληκτο με τρία γένη
	κοιν ^ή (σωτηρία, ἐλευθερία)		
πατρῶ ^{ος} (θεός)			
		ἴδιον (κέρδος)	
		καλόν (ἔργον)	
ἀγαθ ^{ός} (ἄνθρωπος)			
	βεβαί ^α (σύμμαχος)		

1**Ξενοφώντας Ἑλληνικά 2.4.20-21**

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κήρυξ, μάλ' εὐφωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν·

Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε;

τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;

ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.

Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις,

αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδῶν ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες.

Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Ἱστοριογράφοι, σελ. 106-107

Ενδεικτικὴ ἀπόδοση στα νέα ἑλληνικά

Τότε ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυημένων στα Ελευσίνα μυστήρια που είχε πολύ καλή φωνή, αφού επέβαλε σιωπή, είπε:

«Συμπολίτες, γιατί μας εξορίζετε;

Γιατί θέλετε να μας σκοτώσετε;

Αφού εμείς ποτέ δεν σας κάναμε κανένα κακό, αλλά αντιθέτως συμμετείχαμε μαζί σας και στις πιο σεβαστές τελετές και στις λαμπρότερες θυσίες και τελετές και έχουμε υπάρξει σύντροφοί σας στους χορούς και συμμαθητές και συστρατιώτες

και έχουμε συμμετάσχει μαζί σας σε πολλές επικίνδυνες αποστολές και στη στεριά και στη θάλασσα, για την κοινή σωτηρία και ελευθερία και των δυο μας.

Στο όνομα των θεῶν των πατέρων και των μητέρων μας, στο όνομα των δεσμών συγγένειας εξ αίματος και εξ αγχιστείας (συμπεθεριού) και στο όνομα της φιλίας, αφού πολλοί μοιραζόμαστε μεταξύ μας όλα αυτά,

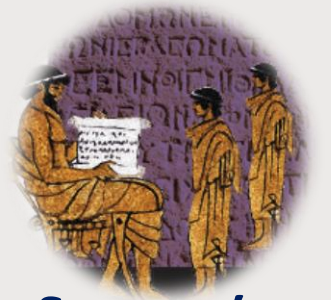
σεβόμενοι και θεοὺς και ανθρώπους, σταματήστε να κάνετε λάθος εις βάρος της πατρίδας και μην υπακούτε στους ανοσιώτατους Τριάκοντα, οι οποίοι, για το προσωπικό τους κέρδος, έχουν σκοτώσει, μέσα σε οκτώ μήνες, σχεδόν περισσότερους Αθηναίους από όσους (σκότωσαν) ὅλοι μαζί οι Πελοποννήσιοι πολεμώντας δέκα χρόνια.

Ενδεικτικὴ πορεία

① Πυρηνικό κείμενο

- Εντοπισμός δεικτικῆς αντωνυμίας
- Αξιοποίηση Ν.Ε.
- Αξιοποίηση Γραμματικῆς
- Αντί ποιου ονόματος / ποιων ονομάτων τίθεται;

Ασκήσεις συμπλήρωσης κενών, εντοπισμού και διόρθωσης λάθους

2. Να συμπληρώσεις τα κενά με τον κατάλληλο τύπο των επιθέτων και της δεικτικής αντωνυμίας:

Οἱ _____ (εὐφωνος, ον) Ἀθηναῖοι μετέχουσι
_____ (οὗτος, αὕτη, τοῦτο) τῆς ἑορτῆς καὶ οὐ πείθονται
τῷ _____ (άνόσιος, ον) τυράννῳ.

3. Να εντοπίσεις και να διορθώσεις τα δύο λάθη

που υπάρχουν στο ακόλουθο απόσπασμα.

Ἄρετὴ ἀγαπητὸς συνεργὸς τεχνίταις ἐστί, βέβαιος δὲ σύμμαχος
τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων.

- Ασκήσεις βάσει των διδαγμένων κειμένων
- ΟΧΙ αποπλαισιωμένες
- Απαιτούν σκέψη

Άσκηση μετασχηματισμού

4. Να ξαναγράψεις το κείμενο που ακολουθεί βάζοντας όπου

ἡμεῖς = ἐγώ και όπου ὑμεῖς = οὗτος. (Πρβλ. άσκηση 7, σελ. 114)

ἡμεῖς γάρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχέκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν.

Μετατροπή:

ἐγὼ γάρ **τούτον** κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε **ἐποίησα**, **μετέσχηκα** δὲ **τούτῳ** καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων, καὶ **συγχορευτῆς** καὶ **συμφοιτητῆς** γεγένημαι καὶ **συστρατιώτης**, καὶ πολλὰ **μετὰ τούτου** κεκινδύνευκα.

- **Σύνθετη άσκηση**
- **Επαναφορά προηγούμενης γνώσης (α' κλίση, προσωπική αντωνυμία, οριστική)**

Άσκηση μετασχηματισμού

5. Να ξαναγράψεις την περίοδο λόγου που ακολουθεί αφαιρώντας όλα τα επίθετα.

ή

αντικαθιστώντας όλα τα επίθετα με τα αντίθετά τους.

Πώς διαφοροποιείται το νόημα της συγκεκριμένης περιόδου αλλά και ολόκληρης της παραγράφου;

Τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἄνθρωποις, ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπότηαις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ σύμμαχος τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός.

Άσκηση μετατροπής από τα ΝΕ στα ΑΕ

6. Να μεταφέρεις στα Αρχαία Ελληνικά τις ακόλουθες περιόδους λόγου αξιοποιώντας το λεξιλόγιο από το κείμενο του Ξενοφώντα Έλληνικά 2.4.20-21:

- Οι ανόσιοι τύραννοι κάνουν λάθος εις βάρος της πατρίδας. Δεν συμμετέχουν στις λαμπρότερες θυσίες και δεν κινδυνεύουν μαζί μας για την κοινή σωτηρία.
- Αυτή η θεά έχει πολύ καλή φωνή!

- **Σύνθετη άσκηση**
- **Επαναφορά προηγούμενης γνώσης (ουσιαστικό, ρήμα), σταδιακή εκμάθηση εμπρόθετων προσδιορισμών**

Γραμματική για το κείμενο

Επέκταση γνώσης – Εφαρμογή σε νέο περιβάλλον

- Αξιοποίηση Ενδεικτικής ή άλλης θεματογραφίας
- Αξιοποίηση όλων των επόμενων κειμένων με επαναφορά των διδαχθέντων

**ΔΕΝ ξεχνούμε
όσα διδάξαμε!**

Σας ευχαριστώ!

